

УРОК 46

Тема уроку: Розв'язування показникових рівнянь.

Мета уроку: Формування умінь учнів розв'язувати показникові рівняння способом зведення до спільної основи; способом винесення за дужки спільного множника; способом зведення до спільного показника; графічним способом.

I. Перевірка домашнього завдання.

Два учні на відкидних дошках відтворюють розв'язування вправ відповідно № 1, 3, 5, 7, 9 і № 2, 4, 6, 8, 10.

У цей час останні учні розв'язують рівняння № 48, 23.

№48: $5^{x^2-6x-35\frac{1}{3}} = 625\sqrt[3]{25}$; $5^{x^2-6x-35\frac{1}{3}} = 5^{\frac{4^2}{3}}$;

$$x^2 - 6x - 35\frac{1}{3} = 4\frac{2}{3}; \quad x^2 - 6x - 40 = 0.$$

$$x_1 = 10; x_2 = -4.$$

Відповідь: 10; -4.

№23: $\left(\frac{4}{9}\right)^x \cdot \left(\frac{27}{8}\right)^{x-1} = \frac{2}{3}$; $\left(\frac{2}{3}\right)^{2x} \cdot \left(\frac{2}{3}\right)^{-3x+3} = \frac{2}{3}$; $\left(\frac{2}{3}\right)^{2x-3x+3x} = \frac{2}{3}$;

$$2x - 3x + 3 = 1; -x = -2; x = 2.$$

Відповідь: 2.

II. Набуття умінь розв'язувати показникові рівняння.

Розглянемо деякі способи розв'язування показникових рівнянь.

1. Спосіб приведення рівняння до спільної основи, тобто до рівняння виду

$$a^{f(x)} = a^{g(x)}.$$

Як відомо, показникова функція $y = a^x$, $a > 0$ і $a \neq 1$ монотонна, тому кожне своє значення вона приймає тільки при одному значенні аргументу.

Із рівності $a^{f(x)} = a^{g(x)}$ випливає, що $f(x) = g(x)$.

Приклад 1. Розв'яжіть рівняння $2^x \cdot 5^x = 0,1(10^{x-1})^3$.

Розв'язання

$$2^x \cdot 5^x = 0,1(10^{x-1})^3; 10^x = 10^{-1} \cdot 10^{3x-3}; 10^x = 10^{3x-4}; x = 3x - 4; x = 2.$$

Відповідь: 2.

2. Колективне розв'язування вправ із № 1 (17, 20, 49).

3. Спосіб винесення спільного множника за дужки.

Приклад 1. Розв'яжіть рівняння $3^x - 2 \cdot 3^{x-2} = 63$.

Розв'язання

$$3^x - 2 \cdot 3^{x-2} = 63; 3^{x-2}(3^2 - 2) = 63; 3^{x-2} \cdot 7 = 63; 3^{x-2} = 9; x - 2 = 2; x = 4.$$

Відповідь: 4.

Приклад 2. Розв'яжіть рівняння $5^{2x-1} - 5^{2x} + 2^{2x} + 2^{2x+2} = 0$.

Розв'язання

$$5^{2x-1} - 5^{2x} + 2^{2x} + 2^{2x+2} = 0; \quad 2^{2x}(1 + 2^2) = 5^{2x}(1 - 5^{-1}); \quad 2^{2x} \cdot 5 = 5^{2x} \cdot \frac{4}{5};$$

$$\frac{2^{2x}}{5^{2x}} = \frac{4}{25}; \left(\frac{2}{5}\right)^{2x} = \left(\frac{2}{5}\right)^2; 2x = 2; x = 1.$$

Відповідь: 1.

4. Колективне розв'язування вправ із № 1 (22, 44).

5. Спосіб приведення рівняння до квадратного.

Приклад 1. Розв'яжіть рівняння $49^x - 8 \cdot 7^x + 7 = 0$.

Розв'язання

$$49^x - 8 \cdot 7^x + 7 = 0; (7^2)^x - 8 \cdot 7^x + 7 = 0; (7^x)^2 - 8 \cdot 7^x + 7 = 0.$$

Нехай $7^x = t$, тоді $t^2 - 8t + 7 = 0$; $t_1 = 7$; $t_2 = 1$.

Отже: 1) $7^x = 7$; $x = 1$; 2) $7^x = 1$; $7^x = 7^0$; $x = 0$.

Відповідь: 1; 0.

Приклад 2. Розв'яжіть рівняння (№ 1 (47)) $3 \cdot 16^x + 2 \cdot 81^x = 5 \cdot 36^x$.

Розв'язання

$$3 \cdot 4^{2x} + 2 \cdot 9^{2x} = 5 \cdot 4^x \cdot 9^x; \frac{3 \cdot 4^{2x}}{9^{2x}} + \frac{2 \cdot 9^{2x}}{9^{2x}} = \frac{5 \cdot 4^x \cdot 9^x}{9^{2x}}; 3 \cdot \left(\frac{4}{9}\right)^{2x} - 5 \cdot \left(\frac{4}{9}\right)^x + 2 = 0$$

Заміна $\left(\frac{4}{9}\right)^x = y$, тоді $3y^2 - 5y + 2 = 0$, звідси $y_1 = \frac{2}{3}$; $y_2 = 1$.

Отже: 1) $\left(\frac{4}{9}\right)^x = \frac{2}{3}$; $\left(\frac{2}{3}\right)^{2x} = \frac{2}{3}$; $2x = 1$; $x = \frac{1}{2}$; 2) $\left(\frac{4}{9}\right)^x = 1$; $x = 0$.

Відповідь: 0; $\frac{1}{2}$.

6. Колективне розв'язування рівнянь із № 1 (26, 32, 33).

7. Графічний спосіб розв'язування показникових рівнянь.

Приклад. Розв'яжіть графічно рівняння $\left(\frac{1}{3}\right)^x = x + 1$.

Розв'язання

Будуємо графіки функцій $y = \left(\frac{1}{3}\right)^x$, $y = x + 1$ в одній

системі координат. Графіки функцій $y = \left(\frac{1}{3}\right)^x$, $y = x + 1$ перетинаються в точці, абсциса якої $x = 0$ (рис. 154).

Відповідь: $x = 0$.

8. Розв'яжіть рівняння графічно:

а) $3^x = 4 - x$; б) $\left(\frac{1}{3}\right)^x = x + 3$; в) $4^x = 5 - x$; г) $3^{-x} = -\frac{3}{x}$.

Відповідь: а) 1; б) -1; в) 1; г) -1.

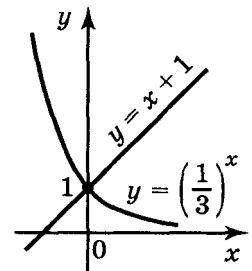

Рис. 154

III. Підсумок уроку.

IV. Домашнє завдання.

Розділ IV § 2 № 31—34 із «Запитання і завдання для повторення»,

№ 1 (12, 13, 14, 15, 16).